

მწვანე ალტერნატივას შენიშვნები და კომენტარები

შპს „ჰარი“-ს მანგანუმის მადნის გამამდიდრებელი საწარმოს პროექტის საჯარო განხილვისათვის გამოქვეყნებული გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის თაობაზე

6 აპრილი, 2014 წ.

წარმოდგენთ შენიშვნებსა და კომენტარებს შპს „ჰარი“-ს მანგანუმის მადნის გამამდიდრებელი საწარმოს პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის თაობაზე:

1. თავდაპირველად უნდა აღინიშნოს, რომ საჯარო განხილვისათვის წარმოდგენილი გზმ ანგარიში მეტად დაბალი ხარისხისაა. არაერთი მნიშვნელოვანი საკითხი უკიდურესად ზედაპირულადაა წარმოდგენილი. დოკუმენტში საერთოდ არ არის წარმოდგენილი პროექტის მიზანშეწონილობის დასაბუთება. ასევე, არ არის განხილული პროექტის საჭიროება; თუ რა მიზანს ემსახურება პროექტი და რა კონკრეტულ სარგებელს მოუტანს აღნიშნული საწარმოს ფუნქციონირება რეგიონს და ზოგადად, ქვეყანას. გზმ ანგარიშში რამოდენიმე წინადადებით მოცემული, მხოლოდ ამ სახის ინფორმაცია, რომ „*მოხდება ადამიანების დასაქმება და ბიუჯეტის სასარგებლოდ გადასახადების გადახდა*“ არასაკმარისია.

2. გზმ ანგარიშში ზედაპირულადაა განხილული, თუ რა ზეგავლენა ექნება პროექტს გარემოზე, ახლომდებარე დასახლებულ არეალზე; არ არის შეფასებული ზეგავლენის მნიშვნელობა, მასშტაბები და შესაბამისად, არ არის დადგენილი შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები.

3. გზმ ანგარიშის ერთ-ერთ მნიშვნელოვანი ნაწილი, როგორცაა ალტერნატიული ვარიანტების ანალიზი, ფაქტიურად, არ არის წარმოდგენილი. აღნიშნული საკითხი, სულ რაღაც, გვერდნახევარზეა წარმოდგენილი - 3.1 ქვეთავში „დაგეგმილი საქმიანობის, ტექნოლოგიის და განთავსების ალტერნატივების განსაზღვრა“, სადაც ძირითადად წარმოდგენილია ალტერნატივების ანალიზის მხოლოდ თეორიული მიმოხილვა. ანგარიშში საერთოდ არ არის განხილული ადგილმდებარეობის ალტერნატივები. დოკუმენტში ნათქვამია, რომ „*საქმიანობის ადგილის შერჩევა განხორციელდა ორ დონეზე: ქვეყნის მასშტაბით, მუნიციპალიტეტებს შორის, შერჩეულის მუნიციპალიტეტის საზღვრებს შიგნით*“. თუმცა, არ არის განხილული რომელი ალტერნატივების განხილვა მოხდა და რატომ მიენიჭა პრივილეგია არსებულ ალტერნატივას. აღნიშნული საკითხის გაგრძელებას ვხვდებით 3.5.3.1 ქვეთავში სადაც ნათქვამია, რომ „*ინვესტორმა ტერიტორია შეიძინა სამეწარმეო საქმიანობის განხორციელებისათვის და ამ ეტაპზე ალტერნატივების განხილვა არ მომხდარა*“. რაც ადგილმდებარეობის ალტერნატივის განუხილველობას ვერაფრით ვერ ამართლებს.

ნულოვანი ალტერნატივა, არ არის განხილული. საკითხისთვის დათმობილი ქვეთავი ორი წინადადებით არის წარმოდგენილი და ნათქვამია, რომ „*ე.წ ნულოვანი ვარიანტის განხილვით ზემოქმედება მოსალოდნელი არ არის ბუნებრივ გარემოზე, მაგრამ უარყოფითად აისახება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე. რადგან საწარმოს პროექტირების... პროცესში აუცილებლად მოხდება ადამიანების დასაქმება და ბიუჯეტის სასარგებლოდ გადასახადების გადახდა*“.

არ არის განხილული ტექნოლოგიური ალტერნატივები. 3.3 ქვეთავში „ტექნოლოგიური ალტერნატივები“ მოცემული ინფორმაცია არ შეესაბამება სათაურს. აქ უბრალოდ მოცემულია, რომ „შეირჩა ისეთი ტექნოლოგიური დანადგარები... რომელებიც ხელმისაწვდომია დამკვეთისათვის“. თუმცა რომელ ტექნოლოგიურ დანადგარებზეა სუბარი ასევე არ არის წარმოდგენილი.

4. გზშ ანგარიშში წარმოდგენილია ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის მონაცემები და წყლის რესურსებზე შესაძლო ზემოქმედება. ორივე შემთხვევაში გზშ ავტორი აღნიშნავს, რომ მათზე ზემოქმედება მინიმუმამდე იქნება შემცირებული და შესაბამისად, გარემოზე ზემოქმედებაც არ იქნება მოსალოდნელი.; თუმცა, დოკუმენტში არ არის კონკრეტულად წარმოდგენილი, ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის შესაკავებელ, თუ წყლის გამწმედი სისტემის რა ტექნოლოგიებს გამოიყენებს საწარმო.

5. როგორც უკვე აღვნიშნეთ, გზშ ანგარიშში მხოლოდ თეორიულადაა განხილული არაერთი ქვეთავი როგორცაა, „ალტერნატიული ვარიანტების ანალიზი და შერჩევა“, „გეოლოგიური პირობები“, „ფლორა და ფაუნა“, „ხმაურის გავრცელება“, „სეისმური პირობები“ და ა.შ. აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებული ინფორმაცია სულ რამოდენიმე წინადადებას მოიცავს. დოკუმენტში ნათქვამია, რომ „სამშენებლო ნორმებისა და წესების „სეისმომდებელი მშენებლობა“.. მიხედვით ტერტორია (ქ. ჭიათურა) მდებარეობს 8 ბალიან სეისმურ ზონაში, რომლის სეისმურობის უგანზომილებო კოეფიციენტი A შეადგენს 0,21-ს“. ამასთან, გზშ ანგარიშში არაფერია ნათქვამი რამდენი ბალი იქნა მიღებული საპროექტო გადაწყვეტად და რა გავლენას მოახდენს, განმახორციელებლის მიერ მიღებული სეისმურობა საპროექტო გადაწყვეტაზე.

6. რაც შეეხება 3.5.2.8 ქვეთავი ფლორასა და ფაუნას გზშ დოკუმენტის მოცემული ნაწილი ფორმალურად არის წარმოდგენილი. ის, სულ რამოდენიმე წინადადებას მოიცავს. აქ წარმოდგენილი სახეობები მოცემულია მხოლოდ, ქართული სახელწოდებით, ლათინური სახელწოდებების გარეშე. აღნიშნულ საკითხს აგრეთვე ვხვდებით გვ. 39-ზე ბიომრავალფეროვნება რომელიც ასევე ზედაპირულადაა მომზადებული და იგივე ინფორმაციას მოიცავს რასაც, 3.5.2.8 ქვეთავი. დოკუმენტში საერთოდ არ არის წარმოდგენილი წითელი ნუსხისა და ენდემური სახეობები, შესაბამისად არ არის დადგენილი ზემოქმედება და სათანადო შემარბილებელი ღონისძიებები. ამასთან, მეტად ზედაპირულადაა წარმოდგენილი რგანის ღელეს ბიომრავალფეროვნება, რომელიც, ასევე სავარაუდოდ, მხოლოდ ლიტერატურულ წყაროზე დაყრდნობითაა მომზადებული და არანაირ სავლე კვლევის მონაცემებს არ მოიცავს.

ყურადსაღებია, რომ გზშ ანგარიშის 4.2.2 ქვეთავში ნათქვამია, რომ „საწარმო ტექნიკურ წყალს იღებს, თაბაგრის ღელედან, საკუთარი სატუმბი სადგურით“. ამ შემთხვევაში დოკუმენტში შეწავლილ და წარმოდგენილ უნდა იქნას, თაბაგრის ღელეს ბიომრავალფეროვნებაც.

7. ზედაპირულადაა წარმოდგენილი 4.2.1.4 ქვეთავში „ხმაურის გავრცელება“. როგორც დასაწყისში ავღნიშნეთ, იგი მხოლოდ თეორიულად არის განხილული. დოკუმენტში აღნიშნულია, რომ „ტექნოლოგიური დანადგარების მოწყობა გათვალისწინებულია დახურულ შენობაში და 500მ-იან რადიუსში არ მდებარეობს პარკები და დასასვენებელი ოთახები“... თუმცა, თუკი გავითვალისწინებით იმ ფაქტს, რომ უახლოესი საცხოვრებელი სახლი, საპროექტო ტერიტორიიდან, მხოლოდ 240 მეტრით არის დაშორებული, ზემოთაღნიშნული წინადადება, რეალობასთან შეუსაბამოა. ქვეთავის დასასრულს, კი ნათქვამია, რომ „შეიძლება გაკეთდეს დასკვნა, რომ მანგანუმის მადნის გამამდიდრებელი საწარმოს ფუნქციონირების პროცესში გამოწვეული ხმაურის დონე უახლოესი საცხოვრებელი სახლის საზღვრთან იქნება ნორმატიული დოკუმენტით მოთხოვნილ მნიშვნელობებზე გაცილებით დაბალი“. თუმცა, რაზე

დაყრდნობით არის ნათქვამი აღნიშნული სრულიად გაურკვეველია. ამასთან დაკავშირებით დოკუმენტში არანაირი სახის მონაცემი არ არის წარმოდგენილი.

8. გზმ ანგარიშის 4.1 ქვეთავში ნათქვამია, რომ „სამშენებლო მოედნიდან 3-4 კმ-ში საცხოვრებელი სახლები არ მდებარეობს და მიმდებარედ არ ხდება ადამიანების გადაადგილება“. მაშინ როდესაც დოკუმენტის დასაწყისში ნათქვამია, რომ „უახლოესი საცხოვრებელი სახლი მდებარეობს რგანის ზეგანზე და გეგმაში დაშორება 240 მ-ია“ (გვ. 31). სრულიად გაურკვეველია რის საფუძველზე დაყრდნობით, საუბრობს გზმ ავტორი, რომ 3-4 კილომეტრის რადიუსში დასახლებული არეალები არ მდებარეობს. მსგავსი სახის ურთიერთშეუსაბამო წინადადებებსა, თუ მონაცემებს არაერთხელ ვხვდებით გზმ ანგარიშის სხვადასხვა ნაწილში.

9. რაც შეეხება დასაქმებას და მასთან დაკავშირებულ ზემოქმედებას, აღნიშნულ საკითხს ვხვდებით 3.2.2 და 4.2.6 ქვეთავში. სადაც მოცემულია, რომ „საწარმოში დასაქმებულთა რიცხვი დიდი არ არის (დასაქმებულთა 15-მდე ადამიანი)“. ეს ანგარიშიდან არ არის ნათელი იღებს, თუ არა კომპანია ადგილობრივი მოსახლეობის დასაქმების ვალდებულებას და თუ იღებს, რამდენი იქნება ადგილობრივთა წილი დასაქმებულთა შორის.

10. გზმ ანგარიშში საერთოდ არ არის განხილული და წარმოდგენილი კუმულაციური ზემოქმედება. გათვალისწინებით იმისა, რომ რეგიონში სხვა მსგავსი ტიპის საწარმოები უკვე განთავსებულია და ასევე, დაგეგმილია კიდევ რამოდენიმე მცირე გამამდიდრებელი საწარმოს მშენებლობა, მიგვაჩნია, რომ ეს საკითხი აუცილებლად უნდა იყოს გზმ ანგარიშში წარმოდგენილი. ამავდროულად, ყურადსაღებია, რომ გზმ-ს ავტორი თავად მიუთითებს, რომ რგანის ხეობაში ამჟამად უკვე განთავსებულია ორი მცირე გამამდიდრებელი საწარმო.

11. დოკუმენტის ერთ-ერთ უსუსტეს ნაწილს წარმოადგენს შემარბილებელი ღონისძიებები, რომელიც ცხრილის სახით ერთ გვერდზეა წარმოდგენილი. „გარემოზე ნეგატიური ზემოქმედების შერბილების ღონისძიებათა გეგმის“ სათაურის ქვეშ წარმოდგენილ ინფორმაციას არაფერი აქვს საერთო სათაურთან (გვ 95).

12. რაც შეეხება საქმიანობის შეწყვეტის შემთხვევაში გარემოს პირვანდელ მდგომარეობამდე აღდგენის გეგმას, მსგავსი არაფერია დოკუმენტში წარმოდგენილი. მე-9 ქვეთავში, მოცემულია მხოლოდ ზედაპირული და თეორიული მიმოხილვა ამ საკითხისა და ნათქვამია, რომ „ობიექტის ფუნქციონირების ხანგრძლივი შეწყვეტის ან კონსერვაციის შემთხვევაში, საქმიანობის სუბიექტი ვალდებულია შექმნას სალიკვიდაციო გეგმა, რომელიც დაამუშავებს ექსპლუატაციის ხანგრძლივი შეწყვეტის ან კონსერვაციის გეგმას“.